

PERSMAP

Tuning People

YVOD / ROBOT

**Een elektronische musical met robots voor iedereen vanaf 10 jaar.
Van en met Wannes Deneer, Jef Van gestel en Karolien Verlinden.**

*Over het onvermogen van een koffiemachine om zich nuttig te maken in de tijd dat zij geen koffie zet.
Over emotioneel geladen gemotoriseerde figuren en zingende objecten.
Drie mensen werken gedreven aan robots met emoties. Ze geloven in hun eigen creatie. Hoeveel
techniciteit is er echter nodig om te kunnen geloven dat iets leeft?
YVOD / ROBOT is geautomatiseerd poppentheater, theatrale beeldende kunst, houterige slapstick
met ontroerende zingende objecten en emotionele klank.*

Het collectief **Tuning People** maakt geluidstheater. Elke voorstelling vertrekt vanuit een onderzoek naar geluid. **YVOD / ROBOT** is een elektronische musical met robots (waarin gezoem muziek is en robots iets mankeren) voor iedereen vanaf 10 jaar.

Concept en spel: **Wannes Deneer, Jef Van gestel, Karolien Verlinden** | Muziek: **Jochem Baelus, Wannes Deneer** | Kostuums: **Maartje van Bourgognie** | Dramaturgie: **Peter Anthonissen** | Assistentie dramaturgie: **Jesse Vanhoeck** | Techniek en elektronica: **Jim Bollansée, Olmo Claessens** | Eindcoach: **Simon Allemeersch**

Productie: **2fabrieken ism Villanella en kc nOna**, met steun van de Vlaamse Gemeenschap.

Met dank aan: Lukas Smolders, Mira Bertels, Radomira Dostal, Kristof Morel, Dotty Leemans, Björn Eyskens, Dirk De Lathauwer, Simon De Vos, Nathalie Lepage, Tom Jespers, Willem Badenhorst, Meryem Bayram, Emiel Redant, Nico Cardone, Marijke Coornaert, Agnes Van Acker, Stef Deneer, Sarah Tondeur, Geert Weyn, Toon Van Deuren, Annelies Van Dinter, Frits Helsen, Novylon vzw en t-interim.

Première: vrijdag 25 juni, 19 u, kc nOna, Mechelen (in het kader van de Dijlefeesten 2010). Aansluitend op tournee in België en Nederland. De volledige speellijst vindt u op de volgende pagina.

www.tuningpeople.be
www.nona.be
www.villanella.be
www.dijlefeesten.be

Voor meer info en hoge-resolutiebeelden: contacteer kc nOna / Yasmina Boudia (yasmina@nona.be - +32 47453 68 78) of Villanella / Hadewych De Prins (Hadewych@villanella.be - +32 3 260 96 10).

1. YVOD / ROBOT: SPEELLIJST

Juni 2010

25 juni, 19u00 / kc nOna (ikv Dijeveesten 2010) / Mechelen / www.nona.be

26 juni, 17u00 / kc nOna (ikv Dijeveesten 2010) / Mechelen / www.nona.be

Juli 2010

11 juli / Festival Zomerzone / Sittard (NL) / www.zomerzone.nl

17 juli / Festival Zomerzone / Sittard (NL) / www.zomerzone.nl

18 juli / Festival Zomerzone / Sittard (NL) / www.zomerzone.nl

Augustus 2010

7 augustus / Theaterfestival Boulevard / Den Bosch (NL) / www.festivalboulevard.nl

8 augustus / Theaterfestival Boulevard / Den Bosch (NL) / www.festivalboulevard.nl

9 augustus / Theaterfestival Boulevard / Den Bosch (NL) / www.festivalboulevard.nl

10 augustus / Theaterfestival Boulevard / Den Bosch (NL) / www.festivalboulevard.nl

28 augustus / Studio Villanella / Antwerpen / www.villanella.be

29 augustus / Studio Villanella / Antwerpen / www.villanella.be

2. YVOD / ROBOT: OVER DE MAKERS

Het collectief Tuning People ontstond in 2003 in een kelder in Berchem. Gebruik makend van spullen die er opgeslagen lagen (schuurpapier, resthout, oude luidsprekers en versterkers), werd de dansperformance *Tuning People #1* geboren. Een dialoog tussen een danseres en geluid. De danseres, Karolien Verlinden, droeg een elektro-akoestisch kostuum en danste op het geluid dat ze zelf voortbracht.

Nog steeds vormen verzamelde oude objecten en geluidsmateriaal voor Tuning People de basis en de inspiratie voor het creëren van geluidsobjecten, instrumenten en personages.

In een tweede project, *Madame Fataal* (2006), werd op een speelse manier onderzocht hoe klanken een relatie leggen tussen verschillende performers.

De derde creatie, *Worm* (2008), was een groot instrument, een doelloos transportmiddel voor klank, een poème électronique. Het publiek kon zich op bureaustoelen vrij rond deze bewegende geluidsfabriek verplaatsen.

Tuning People wordt al enkele jaren ondersteund door Villanella en kc nOna. Het collectief wordt projectmatig ondersteund door de Vlaamse Gemeenschap. Sinds de door fABULEUS geproduceerde bewegingsvoorstelling *PITSERS* (2009) is ook fABULEUS een weerkerende partner.

De kern van Tuning People bestaat uit drie artiesten met zeer verschillende achtergronden: vormgever/geluidsontwikkelaar Wannes Deneer, theatermaker/acteur Jef Van gestel en danseres/choreografe Karolien Verlinden. In *YVOD / ROBOT* staan ze voor het eerst samen op toneel.

Wannes Deneer (°1977) studeerde productontwikkeling aan het Henry Van de Velde Instituut (1996-2001) en scenografie aan POPOK (2006), beide in Antwerpen. Na enkele jaren gewerkt te hebben voor het ontwerpbureau Achilles Associates, richtte hij zich op theatervormgeving, geluidsontwerp en performance. Voor Toneelhuis / De Filmfabriek maakte hij samen met Peter Vandemeulebroucke *De zingende vergeetput* (2008). Voorts werkte hij voor onder meer SKaGeN, Jan Van Dyck, POK en Ans Kanen.

Jef Van gestel (°1981) studeerde in 2004 af als theatermaker aan de Toneelacademie Maastricht. Met zijn afstudeervoorstelling *Tuttefrut* won hij de Ton Lutz Prijs voor meest belovende regietalent. Sindsdien maakte hij producties bij onder andere Het Huis van Bourgondië, hetveem theater, RO

Theater, *fABULEUS* en Het Lab. Als acteur werkte hij vooral bij de Delftse Theatergroep MAX., waar hij ook de non-verbale voorstelling *Belle* (2008) regisseerde.

Karolien Verlinden (°1981) studeerde van 2002 tot 2005 choreografie aan de Rotterdamse Dansacademie (Codarts, Hogeschool voor de Kunsten). Van 2006 tot 2008 volgde ze de lerarenopleiding aan het Hoger Instituut voor Dans (HID) in Lier. Met de choreografie *A super human magnet* (2008, Danscie Vigelandt) won ze de prijs voor jong danstalent en de titel "Ambassadeur voor hedendaagse amateurdans in Vlaanderen". Sinds drie jaar is ze als danseres en choreografe actief bij Meekers in Rotterdam. Daarnaast werkte ze bij onder meer Keski.e.space en *fABULEUS*, en speelde ze de titelrol in Jef Van gestels *Belle* (2008) bij Theatergroep MAX.

3. YVOD / ROBOT: INHOUD EN VORM

3.1. YVOD / ROBOT, DE MUSICAL

Elke voorstelling of performance van Tuning People vertrekt van een auditief concept. Bij *YVOD / ROBOT* is dit niet anders. Meer zelfs, *YVOD / ROBOT* ambieert een elektronische "musical" te zijn. En dat is meer dan louter spelerei. *YVOD / ROBOT* is een onderzoek naar wat de term "musical" voor Tuning People als geluidstheatergroep kan betekenen: "We gaan met de bestanddelen van musical aan de slag, en maken daar onze eigen adaptatie van: grote emoties, zangpartijen, muzikale begeleiding, dans ... Er zit zelfs een romantisch moment in."

Bij de creatie van de robots die in de voorstelling "spelen", was het uitgangspunt om elk van hen een eigen stem of geluid te geven waaraan een specifieke emotie is gekoppeld. Tuning People spreekt ook zeer bewust van "geluids-", en niet van muziektheater: "Wij componeren geen muziek, maar zijn ernaar op zoek hoe we zelf geluiden kunnen creëren die een emotionele geladenheid blijken te hebben. Wat is bijvoorbeeld een droevige klank?"

3.2. YVOD / ROBOT: UITGANGSPUNTEN

Toen *PITSERS*, de bewegingsvoorstelling die de leden van Tuning People begin dit seizoen bij *fABULEUS* maakten, in Amsterdam speelde, grepen Jef Van gestel en Wannes Deneer een vrij moment aan om terstond NEMO te bezoeken, het science center dat uitziet over 't IJ. Terug in Frascati toonden ze de spelers van *PITSERS* als kinderen zo blij de speelgoedrobotjes die ze van NEMO hadden meegebracht – en wat die zoal konden. Hun enthousiasme was aanstekelijk en sloeg meteen over. Aan dit tafereel dacht ik tijdens het werkproces van *YVOD / ROBOT* terug – omdat het een voorafspiegeling was van de dynamiek die Tuning People met deze voorstelling beoogt: van op afstand kijken naar hun eigen interesse in technologie en het publiek uitnodigen die verwondering met hen te delen.

YVOD / ROBOT speelt in een werkruimte waar twee mannen en een vrouw zich overgeven aan het bedienen van een aantal robots. Op het eerste gezicht lijken de robots autonoom te functioneren zonder hen, maar gaandeweg wordt duidelijk dat zij zelf instaan voor de manipulatie ervan. Dat staat hun plezier niet in de weg, integendeel zelfs, ze vinden er genot in te geloven in de fictie die ze zelf creëren. Dat geloof wil Tuning People ook op het publiek overbrengen: toeschouwers, jong én oud, ertoe verleiden mee te gaan in een wereld die voor hun ogen zichtbaar tot stand komt. *YVOD / ROBOT* gaat in die zin over de kracht van de illusie, van theater.

Deze speelse benadering van robotica staat in contrast met de existentialistische betekenissen waarmee dit gegeven vaak overladen wordt. Eeuwenlang een droom die enkel in mythes en literatuur vorm kreeg, werd het in de jaren vijftig van de vorige eeuw voor de mens beetje bij beetje mogelijk om wezens te creëren die een zekere graad van autonomie hadden. In de ogen van sommige waarnemers werd een utopie zo werkelijkheid, andere zagen deze ontwikkelingen met lede ogen aan. Beide opvattingen zijn terug te vinden in *R.U.R. (Rossums Universele Robots)*, een even bizar als visionair toneelstuk waarmee de Tsjechische auteur Karel Čapek in 1920 het woord "robot" introduceerde. De term was afgeleid van "robota", wat in het Tsjechisch verwijst naar zwaar werk, hard labeur dat iemand van buitenuit wordt opgelegd. De oorsprong van het woord houdt verband met de droom die Harry Domain, de directeur van de robottenfabriek in *R.U.R.*, koestert: een wereld waarin alle arbeid door robots wordt verricht en de mens in een nieuw aards paradijs een luilekkerleven leiden kan. Na een tijd echter komen de robots tegen de mens in opstand, met zijn totale vernietiging tot gevolg. De utopie wordt een dystopie. Een parallel met wat op een kleinere schaal in een boek als Mary Shelleys *Frankenstein* (1818) gebeurt, ligt voor de hand: de mens wordt gestraft voor zijn

hoogmoed in de voetsporen van god te willen treden en levende wezens te scheppen “naar zijn beeld en gelijkenis”.

In de loop van het werkproces kwam deze problematiek ter sprake, en er werden zelfs een aantal speeltteksten geschreven die hierop alludeerden. Naarmate de repetities vorderden, kwam Tuning People er echter achter dat de potentiële kracht van de voorstelling niet in zulke bespiegelingen schuilt. Als “spelers” leenden de robots er zich niet toe, en Tuning People vreesde op die manier te moeten inboeten op de emotionele kant van de robots waarnaar ze op zoek waren. Zo kwam de klemtoon op de theatrale situatie zelf te liggen – op de directe verhouding tussen mens en robot. Wat brengt het kijken naar een robot bij een mens teweeg? *YVOD / ROBOT* speelt in op onze aangeboren neiging om niet-menselijke wezens en objecten menselijke kenmerken toe te schrijven – en hen ook als dusdanig te behandelen. In de wetenschap en de filosofie wordt dit antropomorfisme genoemd. In de communicatie van mens tot dier is deze reflex het duidelijkst, maar hij gaat ook voor levenloze dingen op. Je auto met een voornaam aanspreken bijvoorbeeld. Maar er zijn ook minder voor de hand liggende voorbeelden. De Amerikaanse socioloog Clifford Nass deed in dit verband onderzoek naar de relatie tussen mens en computer. In een van zijn experimenten gingen een aantal proefpersonen op de computer aan de slag met een lesprogramma voor lagere scholen. Nadien werd hen op dezelfde computer om een evaluatie van dit programma gevraagd. Die was eensluidend positief. Daarop werden de proefpersonen naar een andere kamer gebracht en op een tweede computer opnieuw om een evaluatie gevraagd. Ditmaal klonken er enkele kritische opmerkingen. Tenslotte werd in een mondeling gesprek naar hun opinie over het lesprogramma gepeild. Nu was de evaluatie zonder uitzondering negatief. De conclusie van Nass luidde dat de proefpersonen zich onbewust aan de eerste computer hadden verbonden en kritische bemerkingen uit de weg waren gegaan om zijn ... gevoelens niet te schaden.

Bij robots is dit ook aan de hand. De empathie wordt zelfs in de hand gewerkt door de uiterlijke menselijke kenmerken die zij meestal vertonen - wat strikt gesproken niet noodzakelijk is voor de taken die zij moeten verrichten. Tuning People toont de schoonheid – en soms de absurditeit – van deze antropomorfe reflex. En stelt de vraag of hier grenzen aan zijn. Vanuit wetenschappelijk oogpunt zijn de kwaliteiten van de robots van Tuning People ‘minimaal’: hoewel gepimpt met hightech elektronica door Olmo Claessens en Jim Bollansée, zijn ze alle in wezen uit wegwerpmateriaal gebricoleerd (oud ijzer, karton, kleine motoren die voor de schroot bedoeld zijn ...). In vergelijking met wat meestal onder robots verstaan wordt, lijken ze bovendien amper op mensen. Tuning People definieert een robot simpelweg als “iets wat op elektriciteit werkt”. Voorts zijn ze ontworpen om één emotie te vertolken zoals angst, verbazing of verdriet. Los van dit alles, zijn ze een en al onvermogen. De zogenaamde Kopvoeter bijvoorbeeld (die ook op het affiche staat) wordt er in *YVOD / ROBOT* toe aangemaand om te voetballen, maar tevergeefs. Wat blijkt echter? Ondanks al de beperkingen van de robots zijn de drie figuren in de voorstelling erg bereid om in hun universum mee te gaan en zelfs met hen mee te voelen. Aan het publiek om er op zijn beurt op te reageren.

Peter Anthonissen, dramaturg *YVOD/ROBOT*
Met dank aan Jesse Vanhoeck